

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecia), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală (Arpașul-inf.) Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boeșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire (Bicaz), Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chișeleiana, Codreana, Coa. Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coroana (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Loina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițeru Hațegana, Hondoleana, Însoțire de credit (Vestem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iutia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoitul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Panciovana, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare (Ilyu-mare), Riureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercățana, Sylvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Târnăveana, Țibleșana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul (Țașca), Zărândeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Bilanțul general al băncilor noastre pe 1912.

II.

Revenim, conform promisiunii, la cifrele bilanțului general al băncilor noastre pe anul de criză 1912, publicat în întregime în Nr. nostru trecut, pentru a-le compara de o parte cu cifrele bilanțului general de 1910, un an mai normal din punct de vedere financiar, iar de altă parte pentru a le asemăna cu cifrele bilanțului general al institutelor noastre de bani pe 1902. Din cifrele acestea vom vedea, deoparte, rezultatele a doi ani diferiți în ce privește împrejurările între cari au operat băncile noastre, iar de alta dezvoltarea așezămintelor noastre financiare în ultimul deceniu.

Totalul activelor băncilor noastre s'a cifrat la finele anului 1912, cu K 250.316,362, în anul 1910 cu K 212.027,859, iar acum 10 ani, în anul 1902 cu K 76.106,090.* Au crescut deci activele față de acum 10 ani cu considerabila sumă de K 174.210,272.

Cifra cea mai însemnată a activelor o prezintă atât în 1910 cât și în 1912 băncile din comitatul Sibiiului: K 56.958,576 resp. K 71.697,031, după care vin imediat, cele din comitatul Aradului cu K 22.308,495 în 1910 și cu K 28.300,715-27 în 1912.

Abstrăgând la comitatul Sibiiului de «Albina», iar în comitatul Aradului de «Victoria»

* Cifrele ce urmează se referă în 1912 la 148 institute de bani, în 1910 la 146 institut de bani, iar cele din 1902 la 88 institute de bani.

locul prim le revine în 1912, în ce privește mărimea activelor, băncilor din com. Timiș cu K 23.112,374, apoi celor din com. Hunedoara cu K 20.318,596, după care vin cele din com. Caraș-Severin cu K 17.878,552 etc.

Singuraticile poziții active ale bilanțurilor generale, cu cari ne ocupăm aici, prezintă următoarele cifre:

Cassa în numărare în 1912 K 3.255,397, în 1910 K 3.253,029, deci aproape egal cu 1912, iar în 1902 K 1.062,630. Cifra aceasta din urmă, considerând că reprezintă totalul numărării abia dela 88 institute de bani, dovedește, că acum un deceniu băncile noastre dispuneau la finele anului relativ de sume mai considerabile în numărare decât în ultimii 2—3 ani trecuți.

Totalul ramului de afaceri celui mai însemnat, al Escontului, se cifrează la finele anului 1912 cu K 117.541,755 și arată față de 1910, deci după 2 ani, o creștere de rotund K 14 milioane (K 103.599,089), iar față de 1902 cu cifra sa de K 38.354,379 creșterea este de K 78.787,476.

O dezvoltare extraordinară a luat la băncile noastre, în ultimii 10 ani, ramul Creditelor cambiale cu acoperire ipotecară. Pe când în 1902 aceste împrumuturi s'au cifrat abia cu K 6.763,246 deja în 1910 ele au reprezentat respectabila cifră de K 28.881,123, care apoi până la finele anului 1912 a crescut la K 38.222,515; creșterea este deci de circa K 22 milioane față de acum 10 ani și de circa K 9.400,000 față de acum 2 ani

Ca al doilea ram de afacere activ, în ce privește mărimea sumei, s'au menținut și în 1912: Imprumuturile ipotecare, a cărora cifră de K 13.972,715, cât a fost în 1902, s'a urcat până la finele anului 1910 cu K 22.161,278 la K 36.134,993, iar aceasta sumă, până la finele anului 1912, cu alte K 5.253,236, la K 41.393,279.

Creșteri însemnate, față de 1902 și 1910 arată și ceilalți rami de afaceri activi, anume au crescut: Imprumuturile de cont-curent dela K 2.116,004 din 1902, la K 10.328,416 până la finele anului 1910, iar bilanțul general pe 1912 prezintă la poziția aceasta cifra de K 14.735,210.

Dintre ramii de afaceri activi o singură poziție arată în 1912 reducere: Imprumuturi pe obligații. Acestea s'au redus dela K 7.336,018, cu cât s'au cifrat în 1910. la K 7.228,504, iar față de acum 10 ani, (1902) arată abia o creștere de K 2.136,484.

O cifră considerabilă reprezintă în bilanțul pe 1912 Efectele publice: K 15.689,711, în creștere față de 1910 cu K 4.654,516, iar față de finele anului 1902 cu K 12.382,287.

Realitățile proprii în fine încă arată față de 1910 o creștere de circa K 1.300,000, cifrându-se cu K 6.828,469, iar față de 1902 o creștere de circa K 4 milioane.

Ce privește pozițiile pasive ale bilanțurilor pe 1902, 1910 și 1912, se constată din compararea cifrelor lor, că capitalul social al totalității băncilor noastre, în sumă de K 10.514,467 în 1902, a crescut până la finele anului 1912 cu circa K 24.400,000 la K 34.127,372, cifră, care față de 1910 arată un spor considerabil de K 7.362,563, anii 1911 și 1912 fiind la băncile noastre anii urcării de capital.

Fondurile de rezervă, incluzive Fondul special de garanție al scrisurilor fonciare «Albina», în sumă de K 4.111,056 la anul 1902, se cifrează în bilanțul general ultim, pe 1912 cu K 12.876,197, au crescut deci în 10 ani cu rotund K 8.700,000, iar față de 1910 cu circa K 2 milioane.

Față cu aceasta sporire frumoasă a Rezervelor creșterea Fondurilor de pensiuine a băncilor noastre este mai puțin satisfăcătoare — considerând exigențele mai mari, ce au să satisfacă. Fondurile acestea, de K 866,476 la anul 1902, au crescut în ultimul deceniu numai cu K 2.160,152, la K 3.026,628, cifră, care față de 1910 s'a sporit cu K 801,100.

În cadre modeste se mișcă și creșterea Fondurilor de binefaceri. Cifrându-se cu Cor. 104,655 la anul 1902 fondurile acestea arată la finele anului 1912 starea de K 205,774, iar față de 1910 o creștere de circa K 34,000.

Creșteri considerabile arată în schimb Depozitele spre fructificare și Reescontul, adevă capitalurile străine, puse la dispoziția băncilor noastre. Cele dintâiu, reprezentând, la finele anului 1902, suma de K 41.588,344, au crescut în curs de 10 ani la K 113.538,172, cifră, care, cu toată criza de bani, s'a sporit față de 1910 cu rotund K 8.300,000, iar Reescontul de K 10.200,915 dela finele anului 1902, se cifrează după 10 ani cu K 47.900,404, arătând și acesta față de 1910 o creștere de aproape K 7.900,000.

Profitul net al totalității institutelor noastre de bani s'a urcat în anul 1912 în total la K 4.081,764, arătând față de profitul anului 1910 un spor de K 429,448. Comparat cu profitul net de acum 10 ani al băncilor noastre, în sumă de K 1.543,872, creșterea este de Cor. 2.537,892.

Raportate profiturile nete ale anilor 1902, 1910 și 1912 la capitalurile sociale ale anilor respectivi, rezultă că rentabilitatea acestora a fost în anul 1902 de 14·68%, în 1910 de 13·64%, iar în anul 1912 de 11·96%. Rentabilitatea este deci în anul 1912 în decreștere, față de 1902, cu 2·72% iar față de anul 1910 cu 1·72%.

„Recucerirea Ardealului“.

Evenimentele politice ale anului curent, cu prefacerile, ce deja au provocat și sunt pe cale a mai provoca, atât în internul monarhiei, cât și în afară de granițele ei, au băgat în răcori anumite cercuri maghiare șoviniste. În adunări, în conversații private, în presă, pretutindeni, se aud tânguiri amare asupra viitorului trist, ce așteaptă elementul maghiar din această patrie. Ici-colea se ridică și câte un glas de alarmă asupra primejdiei iminente, în care se află Maghiarii din Ardeal, mai ales de când sunt în curgere cunoscutele tratative de împăcare maghiaro-române.

Un astfel de glas tânguitor și totodată și de alarmă a răsunat de curând și în Budapesta, la 8 crt., la marea adunare a reuniunilor agricole maghiare din întreaga țară. L-a dat agilul secretar al „Reuniunii agricole ardeleni“ din Cluj, Tokaji László, în cadrul unei conferențe, ce a ținut sub titlul sugestiv pentru fiecare patriot maghar de „Uj honfoglalás Erdélyben“.

În conferența aceasta Tokaji face un călduros apel la întreaga societatea maghiară să înfăptuiască grabnic și prin o viguroasă acțiune socială *recucerirea patriei ardeleni*, căci „dacă Maghiarii întârzie sau nu-și pot uni deajuns puterile — atunci simplu îi previn cuceritorii Români, deja excelent organizați și

conduși de „Albina“ și „Astra“. Cuceritorii Români, cari de fapt există și lucrează consolidati și cu plan“.

„In Ardeal — continuă Tokaji — își pun la probă puterile, pe teren național și economic. În luptă desperată, două neamuri, ce nu se amestecă unul cu altul. Aci nu ajută nimic; nici accentuarea superiorității numerice, culturale și materiale a întregii maghiarimi; nici provocarea la drepturile istorice și nici apelul la o apropiere pe teren social sau chiar pactarea. Aci puterii trebuie să și-se opună putere, solidarității, solidaritate — dacă Maghiarii voiesc să evite „Finis Transsylvaniae“, ceea ce ar însemna totodată „Finis Hungariae“.

Pentru a-și motiva îngrijorarea patriotică și a vedea că în Ardeal acum se dă lupta decizătoare, că oare rămân Maghiarii stăpâni pe jumătatea cea mai mare a pământului productiv sau o vor pierde Tokaji prezintă niște date statistice, și face niște constatări de interes și prețioase și pentru noi.

Teritoriul celor 16 comitate ardelene (inclusiv comitatul Sălăgiului) supus agriculturii este de rotund 6.700,000 jugăre catastrale, în valoare totală de rotund K 2.330,000,000.

Din acest teritor, acum un deceniu și jumătate s'au aflat în mâni maghiare terenuri în valoare de K 1.255,000,000 sau 54%.

În mâni românești și săsești au fost K 1.075,000.000 sau 46%.

În ultimii 10 ani, Maghiarimea a pierdut:

în favorul Românilor moșii în valoare de K 58.824,000	
și în favorul Sașilor	„ „ „ „ „ 10.928,000
	Total deci: K 69.752,000

care corăspunde la 5·5% a valorii moșiilor maghiare de acum 15 ani, lângă care mai adăugând pierderi de 2·7% în cei 5 ani anteriori deceniului ultim, rezultă o pierdere de 8·2%. Cu alte cuvinte, de prezent proporția dintre moșiile maghiare și cele nemaghiare este de 46 : 54, va să zică proporția este chiar inversă față de situația de acum 15 ani.

Acum 15 ani numărul și proporția moșiilor și proprietarilor de peste 100 de jugăre a fost în Ardeal următoarea:

Moșii în mâni maghiare au fost 2823 cu 1.891,936 jug.	
„ „ „ românești „ „ 285 „ 115,142 „	
„ „ „ săsești „ „ 804 „ 242,573 „	

Sau 81% din totalul teritoriului moșiilor de peste 100 jug. au fost ale Maghiarilor și numai 19% ale Românilor și Sașilor împreună.

Față cu 1089 proprietari Români și Sași cu moșii de peste 100 de jugăre au fost 2023 proprietari Maghiari.

Azi, față cu 2200 de proprietari Maghiari, se află 1700 proprietari nemaghiari.

Tokaji se încearcă a arăta și motivele, pentru cari Maghiarimea, mai bine zis nobilimea ardeleană, n'a putut rezista cuceririlor străine: uniunea, ștergerea jobăgiei, transformarea radicală a relațiilor de proprietate și prin acestea pierderea brațelor de muncă, cari acum trebuiau plătite. „Clasa proprietarilor mijlocii din Ardeal — zice Tokaji — este așazicând deja dela reorganizarea din 1848 bolnavă. A început noua sa viață: cu datorii, dar pentru aceea și-a continuat vechiul său rol public și greaua misiune națională. A trebuit deodată să introducă un nou sistem în gospodăria sa. Să țină personal, să poarte socoteli, să plătească dare, cu un cuvânt din domn a devenit cetățean.

Față în față cu această classă pretensivă și ademenită și de distracțiile costisitoare ale orașelor, s'a ridicat în Ardeal un nou element, liberat la anul 1848, Românii spornici și înzestrați cu o excelentă facultate absorbitoare, și aproape fără exigențe, cari în lupta pentru pământ au devenit cel mai primejdios rival al Maghiarimii ardelene. În timp ce Maghiarii au mâncat lacomi, cu lingura cea mare, delicatesele civilizației și ale progresului erei noue și și-au înmulțit, fără măsură, trebuințele în sus și în jos — pe atunci Românii au rămas mai staționari în situația lor sau cel puțin cu mult mai precauți în modernizare și și-au păstrat și înmulțit treptat proprietatea de pământ.

Românii ardeleni sunt, în mic, ceea ce este în America așa numita „primejdie galbină“. După cum Americanii iau măsuri radicale de apărare în contra chinezilor și japonezilor, cari prin mulțimea și puterea lor de muncă au devenit direct primejdioși jankee-ilor americani, tot astfel cere Tokaji și față de cuceririle Românilor din Ardeal măsuri radicale.

În privința aceasta însă Tokaji nu merge pe calea bătută de alții, înaintea lui. Nu apelează la intervenția puterii de stat. Vine cu o idee nouă mântuitoare (!?).

Marii proprietari Maghiari din inima Ungariei, aproape 2100 la număr, având în total 3.448,502 jug. catastrale, să-și parceleze, măcar câte 10 la an, moșiile la țărani Maghiari și să vină în Ardeal să cumpere moșiile maghiare în primejdie de a ajunge pe mâni valache — precum a făcut nu de mult contele Károlyi László, cumpărând 3 moșii în extensiune de peste 10,000 jugăre!

Zece astfel de „cuceritori“ pe an, deja ar împiedeca pierderea moșiilor maghiare din Ardeal, iar 20 pe an — în câteva decenii — ar transforma întreg Ardealul în o țară curat ungurească!

Ii așteptăm!

Bancherul din provincie.

Scrisoarea XXXI.

Conturi mari.

Când ajungi ca să frunzărești mai întâiu printre conturile exhauriate, vei da natural o deosebită atențiune conturilor la cari anticipația întrece media împrumuturilor acordate de tine. Nu este nici decât recomandabil să te angajezi la astfel de sarcini mari, și să te invoiești ca câteva conturi mari, și pe deasupra și slab acoperite, să-ți înghită o parte însemnată a depozitelor spre fructificare. Toate falimentele de bancă din deceniile din urmă au provenit, în partea cea mai mare a lor, din cauza câtorva conturi de acestea mari, și favorizate în măsură exagerată, în ce privește condițiile.

Am chiar înaintea mea bilanțurile câtorva bănci, cari într'o vreme au fost cu mare vază și mai târziu au falimentat. Două treimi din afaceri au fost afaceri atât de sănătoase, cum numai se pot închipui la o bancă; restul de o treime a fost compus din câteva conturi mari, în cari a fost plasat întreg capitalul social; și afară de aceasta o sumă considerabilă a fost plasată în anticipații și esconturi, de valoare foarte problematică. Astfel s'a prăbușit o întreprindere puternică, care lucră cu venituri anuale de sute de mii.

Cam acelaș lucru ni-l arată și un alt bilanț. Are capital mare și deplin plătit, legăturile, ce le are întreprinderea încă sunt cât se poate mai bune. Mai mult de jumătate din afaceri sunt de primul rang, cealaltă jumătate însă sunt afaceri atât de rele, pre cum numai niște nebuni sunt în stare să contracteze. Duplul înseminatului său capital este investit, imobilizat, în câteva conturi uriașe. Rezultatul, ca de regulă: la sfârșit faliment și un institut prăbușit, care sub o conducere rațională ar fi avut un viitor strălucit și ar fi fost o întreprindere rentabilă.

Dacă întrebă cineva, de unde poate proveni și cum se poate desvolda un astfel de dezastru, răspunsul este: din contractarea — fie din neștiință, fie din ușurătate — de afaceri, cari stau în contradicere cu principiile fundamentale ale afacerilor de bancă. Cine apucă odată pe panta aceasta, acela merge cu o iuțea vertiginoasă spre abiz. Dacă directorul și direcțiunea, cari sunt responsabili pentru lucrurile acestea, ar fi urmat la acordarea împrumuturilor principiile de toate zilele, pe cari le-ai urmat tu la Bănești, atunci acționarii n'ar fi avut de suferit pagube atât de însemnate, și nici asupra băncilor nu ar fi venit o rușine atât de mare. Când vei lua deci în primire conducerea «Băncii centrale», principiile de casă ale afacerilor de bancă, pe cari le-ai aplicat cu succes în Bănești, le vei putea aplică tot așa de bine și la centrală, numai cât bineînțeles vei avea să le mai lărgești. Să te nizuiești însă spre o limitare rațională a cadrelor mai mari, și să pășești cu cea mai mare energie în contra «Conturilor mari», ori cât de mult folos ar promite ele, excepționând cazul, că pretinzi în fiecare caz garanție suficientă și în orișice moment transformabilă în bani.

Sunt pretutindenea firme singurate, cărora tot atât de liniștit li-se poate credită un milion de coroane, ca altora zeci de mii. Cu toate acestea ar fi atât din partea băncii tale, cât și din partea alteia o cutezanță prea mare de a riscă capitalul social la un

singur cont neacoperit, o cutezanță care poate avea, în o bună zi, consecințe grave.

Dar chiar și dacă ai fi acoperit cu garanții, cari se pot ușor valoriza, totuș suma este periculos de mare. Dacă debitorul devine insolvent în timpuri financiare critice, când falimentele sunt număroase și când publicitatea mare primește cu lăcomie știrile rele, atunci rezultatul final poate fi foarte trist pentru bancă. Chiar dacă-ți reprimești cândva banii, totuși se pot naște nedumeriri față de dibăcia ta de conducător și așa ceva nu poate trece fără să aibă în viitor urmări pentru banca ta. Pentru afacerile de bancă încă se potrivește zicala că: «nu i bine să pui prea multe ouă într'o corfă».

O bancă ca a ta, face cu mult mai bine dacă plasează un milion în o sută de împrumuturi de câte zece mii de coroane, decât deodată într'o singură poziție. E mai bine dacă garantează pentru aceeași sumă o sută de indivizi, decât unul singur. Chiar și dacă ți-ai alege acești debitori mai mici atât de rău, încât în vreme de criză să falimenteze din ei mai bine de o duzină, totuși între falimentele acestea și între cel amintit mai sus e o deosebire atât de mare, ca și între focul de pistol și bubuitul tunului.

Mai e încă o considerație, care pledează pentru conturile mici: plătesc mai mult. Circulația astorfeluri de conturi e mai vioaie decât a celor mari. Sfârșarul își învârte mai de multeori capitalul decât negustorul mare.

Afară de aceasta trebuie să mai luăm și altceva în considerare. La conturile mai mici nu te poți înglodă așa de tare. Dacă îți vine, la prima, un client, care și-a exhaustat deja creditul și îți spune, că: sau îi acordezi un nou credit fără acoperire, sau la dincontră e silit să-și sisteze mâne plătirile presupun, că nu te vei lăsa terorizat cu o astfel de amenințare. Cel mai bun lucru este în cazul acesta, că vei lăsa afacerea așa precum este. Nu să dai credit nou, ca cu banii tăi să-și poată mulțămi alți creditori, iar tu să rămâi cu o sumă și mai mare interesat la el.

Cu totul altcum stă chestia, dacă într'o bună zi șeful unei case mondiale, a cărei avere e prețuită la circa 10 milioane coroane și care datorește bancheților săi cu o zecime a acestei sume se prezintă la bancă și arată conspectul acceptelor scadente în luna viitoare, cari cambii se urcă la suma de o jumătate de milion. N'ar fi permis să fie așa, dar — durere — de astădată așa este. Au cumpărat mari cantități de marfă și piața este de tot slabă, așa că venitele nu sunt suficiente pentru acoperirea angajamentelor și astfel de astădată au lipsă neapărată de un nou împrumut pentruca să-și poată achită scadențele.

Directorul, deși prezența șefului casei cu avere de zeci de milioane, îi impune, totuși are atâta curagiu, ca să zică cam cu gura de jumătate, că pretinde acoperire. Firma ar da-o cu cea mai mare plăcere, numai cât, momentan toate, mijloacele îi sunt risipite în diferite părți.

Știm, cam ce se întâmplă în astfel de cazuri de cele mai multeori. Creditul special cerut se acoarde și banca se afundă și mai tare. O banca se poate răculege de o pagubă de 10—20 de mii, dar nu există bancă, cari să poată suportă pierderi de milioane fără sguđuirii. Pentru toți cei interesați ar fi mult mai bine dacă firma respectivă ar fi lăsată să se ducă pe copcă, chiar și în caz când ar trage și banca după

sine, decât să se mai rischeze pentru ea, fie și numai o singură coroană.

De obicei însă afacerile nu se desvoltă astfel. Dimpotrivă, în cele mai multe cazuri vedem, că se permite, ca anumite conturi mari, să crească până la infinit și să ajungă la sume atât de considerabile, încât în fine datorășii devin stăpânii adevărați ai băncii, mergând amândoi orbește și cu pași repezi spre ruină.

Uniformitatea bilanțurilor.

În coloanele revistei noastre am avut, în cursul ultimilor 5—6 ani, de repetite ori prilej a ne ocupa cu chestiunea uniformizării bilanțurilor băncilor. Este o chestiune, ce ajunge a fi discutată în fiecare an pe timpul încheierilor anuale. Rezultate multumitoare însă până acum nu se pot înregistra în direcția aceasta, nici la băncile străine, și nici la băncile noastre.

La acestea din urmă, în baza organizației, ce deja au în „Solidaritatea” și în organele acesteia, în corpul revizorilor experți, suntem convinși că uniformizarea bilanțurilor se poate face fără greutate. Nu trebuie decât voință și părăsirea vechilor șabloane din partea contabililor și conducătorilor băncilor noastre și nițică atențiune și stăruință față de aceasta chestiune din partea revizorilor noștri experți, și băncile noastre vor putea ajunge să aibă și în ce privește uniformitatea bilanțurilor lor înțaietate asupra celorlalte bănci străine din țară, precum au deja în ce privește organizarea pe cale autonomă, introducerea controlului obligator extern și conferențele anuale ale revizorilor „Solidarității”.

Recomandăm deci din nou băncilor noastre, cu atât în ce privește gruparea diferitelor conturi cât și a denumirii lor să adopteze modelul de bilanț, ce urmează mai jos și care a fost recomandat încă din anul 1908 din partea Băncii Austro-Ungare băncilor cu care ea stă în legătură de afaceri.

Bilanțul-model este următorul:

Activa:

Cassa ...
Cambii ...
Cambii cu acoperire ipototecară ...
Imprumuturi ipototecare cu amortizare ...
Obligațiuni asigurate cu ipotecă (cu caventați) ...
Conturi-curente cu acoperire ...
Imprumuturi pe amanet (Lombard) ...
Efecte ...
Imobilități (Realități) ...
Poziții transit. (specificate după ramii de afaceri).

Pasiva:

Capital societar ...
Fond de rezervă ...
Fond de rezervă special (indicarea scopului) ...
Fond de pensiuine ...
Depozite spre fructificare ...

Reescont ...
Cont-Curentul creditorilor ...
Imprumuturi ipototecare cu amortizare, cedate ...
Poziții transitoare (specificate după ramii de afaceri).
Profit net ...

În legătură cu aceasta reimpăstrăm totodată în memoria revizorilor noștri experți hotărîrea V. a primei lor conferințe ținută la 9 Ianuarie 1912 Sibiu și care este de următorul cuprins:

Conferința revizorilor experți ai „Solidarității” întrunită în Sibiu la 9 Ianuarie 1912 adoptează modelul de bilanț, publicat și recomandat de Banca Austro-Ungară băncilor din țară și revizorii experți se obligă a stăruii — în sfera lor de competență — ca bilanțurile băncilor, menite pentru publicitate să se compună după acest model, atât în ce privește ordinea de aranjare a conturilor, cât și denumirea lor și a face cea mai întinsă propagandă pentru uniformizarea pe calea aceasta a bilanțurilor băncilor noastre.

Asigurările muncitorești și agricole în Ungaria.

Principiul asigurărilor a fost tradus în lege în Ungaria în anul 1891. Prima legiuire nu prevedea decât «depuneri» pentru caz de boală a salariaților industriali, cari câștigau pe zi circa 8 cor. Tipul german și austriac al «Casei pentru caz de boală» a servit ca model pentru organizarea asigurărilor în Ungaria. În timp ce în Germania și Austria densitatea populației se preta aplicațiunii regimului, *goliciumea anu-mitelor regiuni din Ungaria*, nu garantă vitalitate organelor create prin forța legilor.

Dela începutul aplicațiunii asigurărilor, *caselle* nu putură face față necesităților prevăzute în lege. Unele casse refuzau sau reduceau ajutoarele medicale, altele limitau alocațiunile lor numai pentru 2 sau 3 clase mai mari din circumscripțiunile lor fără a se îngriji de ceilalți asigurați.

Agenții casselor, prin micimea salariului lor, erau incompetenți și neglijenți, socotind slujba lor ca o ocupațiune vremelnică sau accesorie. Din această cauză, gestiunea Casselor prezentă o desordine, care îndreptătea criticele patronilor.

Sub influența acestor nemulțumiri repetate reforma legeri fu pusă în studiu, dar între timp, chestiunea asigurărilor contra accidentelor, pusă în discuție înaintea anului 1891, primi o soluțiune, determinată prin rigoarea jurisprudenței, care impunea patronului colosale indemnizări dacă nu putea dovedi că a luat toate măsurile de siguranță pentru a evita personalului accidente.

Abia în 1907, legea prevede și regulează chestiunea accidentelor și a boalei pentru amployați și lucrători de orice categorie, cu excepția minerilor și a muncitorilor agricoli, cari au legi speciale de asigurare.

Astfel, cu privire la mineri pentru *accidentele* există de mult în Ungaria așa zisele *caselle fraternalle*, care prin legea dela 1854, au fost recunoscute și declarate legale. Ele sunt alimentate cu 2 treimi de cătră lucrători și cu o treime de cătră patroni, realizând asigurări pentru cazuri de boală, accidente și invaliditate, ajutând în acelaș timp văduvele și minorii.

orfani. Aceste casse nefiind federate, nu pot garanta de fel lucrătorului care ar părăsi mina sau plugul că se va bucura de dreptul său.

Pentru *muncitori agricoli* legile XVI din 1900 și XIV din 1902, completate prin legea VIII din 1912, au constituit o «*Casă de ajutor pentru lucrătorii și muncitorii agricoli*».

Această cassă prevede pensiuni pentru bătrâni, invalizi, pentru cazuri de accidente și moarte. Lucrătorii nu sunt obligați să fie membri ai cassei, ci numai dacă vor. Cassa admite ca membri și pe *micii proprietari agricoli* cari se bucură de aceleași drepturi ca și muncitorii agricoli.

Membrii cassei sunt de 2 categorii: *ordinari* și *extra-ordinari*. Membrii *ordinari* sunt împărțiți în 5 grupe, care se disting prin primele, ce plătesc și ajutoarele ce primesc:

a) În această grupă întra muncitorii între 14—35 ani; prima anuală este de Cor. 10/10; avantajii lor sunt: 1. După 10 ani de participare, în caz de invaliditate permanentă cu 10 cor. pe lună; 2. În caz de deces al asiguratului, se plătește moștenitorilor o sumă care variază între 200, 250 sau 270 cor. după durata ce a avut mortul ca asigurat adevă 5, 10 sau 15 ani. În lipsă de moștenitori, 100 cor. pentru înmormântare. 3. La etatea de 65 ani se bucură de un plus anual de 100 coroane peste drepturile câștigate. 4. În caz de accidente, ajutor medical gratuit și câte una coroană pe zi, timp de 10 săptămâni dacă accidentatul este servitor; timp de 13 săptămâni, cassa nu-i dă nimic, ci stăpânul respectiv este obligat a-i plăti salariul, ajutor medical și întreținere. Dacă boala ține mai mult ca 13 săptămâni, atunci cassa restituie patronului sumele, reprezentând cheltuielile făcute de acesta dela a 16-a zi înainte, iar costul medicamentelor este restituit integral.

În caz de incapacitate totală i-se acordă asiguratului servitor agricol o pensie de 240 cor. anual. Dacă incapacitatea este parțială (a unui singur organ), alocația este scăzută în raport cu natura incapacității, dar nu poate fi sub 60 cor. anual. În caz de moarte, moștenitorii iau 400 cor. și în lipsa lor se îngrijește înmormântarea asiguratului până la o cheltuială de cor. 100. Dacă defunctul lasă copii mai mici de 14 ani, văduvei i-se dă un plus de 100 cor. pentru fiecare copil, până la 3 copii incluziv.

5. În caz de boală lungă se acordă un ajutor deosebit cu aprobarea Centralei.

Fiecare asigurat poate dubla sau triplă, etc. plata primelor. În acest caz, și drepturile sale de asigurat sunt dublate sau triplate, etc., în raport cu quantumul primelor plătite.

b) A doua grupă se bucură de aceleași avantagii, ca și grupa A. cu excepția ca asigurații reducând cotizațiunea (primelor) la cor. 5.72, despăgubirile ce li se dau sunt socotite în raport cu această primă.

c) Această grupă cuprinde pe părinții de familie, cari se asigură în beneficiul moștenitorilor desemnați de asigurat. Orici profesionist între 14—16 ani este primit ca membru asigurat contra taxei de înscriere de 2 cor. și a unei prime anuale de cor. 2.60, plătită până la moartea asiguratului. În caz de deces se dă moștenitorilor cor. 40—200, după etatea ce avea mortul în momentul asigurării sale. Dacă membrul mort a fost examinat de medic la asigurarea sa, moștenitorii pot beneficia de dreptul convenit asi-

guratului, chiar după plata primei rate. Cei neexaminați de medic nu valorifică drepturile moștenitorilor lor, decât după doi ani de plată a primelor; în caz de moarte în timpul acestor doi ani, se restituie vărsămintele moștenitorilor, fără nici o dobândă.

d) Această grupă cuprinde pe membrii, cari doresc să-și asigure o pensie lor înși-le, sau vreunui terțiu desemnat de asigurat; pensia începe să curgă la o vârstă determinată prin înțelegere între asigurat și cassă. Admiterea se face fără distincție pentru orice individ. Cotizația anuală este de cor. 5.20 și pensia câștigată variază între cor. 65—215 anual.

e) Această grupă cuprinde persoanele care doresc să-și asigure o pensie de retragere personală. Se primesc membrii fără distincție dela etatea de 14 ani în sus. Înscrierea este 1 cor. iar prima anuală de 10 cor. Asigurarea poate fi contractată la orice etate.

Dacă după o plată regulată a primelor timp de 10 ani, asiguratul este lovit de incapacitate, care-l împedecă de a urma cu plata primelor *prin o muncă agricolă* atunci asiguratul obține o pensie până la restabilire sau moarte. Pensiunea variază dela cor. 60—240 anual, timp de 10 ani, iar după aceea pensia este mărită gradat în raport cu etatea asiguratului incapabil. Dacă se însănătoșează, se bucură de pensie dela 65 ani, care în acest caz, este egală cu numărul anilor cât a participat cu prime. Dacă asiguratul moare după 10 ani de cotizație, familia lui primește un ajutor calculat în raport cu drepturile de care s'ar fi bucurat în viață dacă s'ar fi retras după 10 ani de plată a primelor. Dacă moartea survine în timpul primelor 10 ani, se restituie familiei jum. din primele plătite de defunct. În caz când defunctul lasă copii mai mici de 14 ani, această jumătate de prime este majorată la nevoie până la 100 cor. În caz de lipsă de moștenitori se îngrijește înmormântarea asiguratului până la o cheltuială de 50 coroane.

În caz de accidente, drepturile de care se bucură asigurații acestei grupe sunt aceleași cu ale grupei A.

Se știe exodul în America al populației rurale din Ungaria. Legiuitorul din 1912 a voit să atenueze cauzele acestui exod și una din măsurile luate este instituirea asigurărilor rurale din Ungaria.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 19 Decembrie 1913.

Evenimentul cel mai însemnat întâmplat în săptămâna expirată în piața internațională de bani este reducerea etalonului oficial al Băncii imperiale germane cu $\frac{1}{2}\%$ la 5%, întâmplată la 17 crt., cu o zi mai târziu decât cum s'a așteptat. În Decembrie nu s'a mai întâmplat o reducere a etalonului în Berlin din anul 1879 încoace. Excepția aceasta rară este deci o dovadă că ameliorarea situației va primi în

fine mult aşteptata stabilitate şi vor reintra iarăşi stări mai normale în pieţele de bani, a căror dispoziţie este în general cea mai bună. Discontul privat a cotat în Berlin, după reducerea etalonului oficial, $3\frac{1}{3}\%$ — 3% pentru bani de zi, $4\frac{7}{8}\%$ pentru scadenţe scurte şi $4\frac{1}{2}\%$ pentru scadenţe lungi. În London discontul privat a cotat $4\frac{13}{16}\%$, iar banii de zi $4\frac{1}{2}\%$. Parisul în fine cotează neschimbat $3\frac{1}{3}\%$.

În piaţa internă de bani încă se resimte încăţva îmbunătăţirea situaţiei şi banii nu mai sunt aşa rari, nelipsind nici ofertele din străinătate. Situaţia Băncii Austro-Ungare încă s'a îmbunătăţit esenţial, încât unele cercuri financiare speră chiar o reducere a etalonului oficial, în şedinţa Consiliului general, ce va avea loc Luni la 22 crt.

Discontul privat a cotat în Viena $5\frac{5}{16}\%$, iar în Budapesta între $5\frac{1}{2}\%$ — $6\frac{1}{2}\%$ după bonitate şi scadenţă.

Jurisdicţiune.

Atacarea hotărîrilor adunării generale. Hotărîrea adunării generale, relativă la bilanţ, poate fi atacată pe motivul neexactităţii bilanţului.

Stabilirea cursului de emisiune al acţiilor nouă se poate incredinţa direcţiunii.

Adunarea generală este obligată a observa statutele şi în ce priveşte împărţirea profitului.

(Curia reg. sub Nr. 257/913 dela 30 Septembrie 1913).

CRONICĂ.

Congresul societăţilor de credit din România. În curând va avea loc în Bucureşti, un congres al tuturor instituţiunilor financiare din întreaga ţară, afară de marile bănci din Bucureşti.

Scopul congresului este înfiinţarea unui *biro de informaţiuni asupra solvabilităţii debitorilor* băncilor, cari se împrumută deodată dela diferite bănci şi discutarea modificării codului comercial relativ la bănci.

Data şi programul congresului se va comunica la vreme.

Statistica locuitorilor din Cadrilater. După un raport, adresat Consiliului de miniştri, reese că populaţia noului teritoriu este de 307,600 locuitori din cari 134,000 bulgari, 139,000 turci, 3200 tătari, 9000 români, iar restul diferite naţionalităţi.

După cum se vede, elementul turc reprezintă contingentul de 51.70 la sută; elementul bulgar de

4.184 la sută; iar Românii şi celelalte naţionalităţi 6.40 la sută.

Cassa regnicolă pentru asigurarea muncitorilor.

Conform ultimelor date statistice cassele pentru asigurarea muncitorilor au avut în anul 1912 venituri totale în sumă de K 34.178,554, faţă de 1911 un plus de venituri de K 4.325,723. Ajutoarele diferite plătite în 1912 s'au cifrat cu K 32.836,670 (în 1911 K 29.254,479). A rămas deci un excedent de K 1.341,884 — pe hârtie, căci restanţele de taxe, de încassat, cari în 1911 au fost de Cor. 8.092,576 au crescut în 1912 la Cor. 10.027,502.

Numărul membrilor asiguraţi pentru caz de boală a fost de 1.198,288, din cari 90% bărbaţi şi 10% femei.

POŞTA REDACŢIUNII.

D-lui A. C. în T. Din punct de vedere juridic nu este nici o deosebire între depunerile bisericilor şi ale şcoalelor şi între cele ale particularilor, şi întrucât nu sunt clauzulate se pot plăti depunerile acestea fără nici o obiecţiune sau teamă ce luice prezintă libelul.

Asemenea se pot plăti şi depunerile minorenilor prezentatorului libelului, dacă acela nu este vinculat.

Şi în cazul dintăiu şi în cazul al doilea, dacă libelele le prezintă persoane necunoscute sau se iveşte vr'un alt moment suspect pentru institut, *precauţiunea* însă dictează, a cerceta dacă prezentatorul este proprietarul sau posesorul legitim al libelelor şi deci îndreptăţit a ridica banii. ori nu?

S U M A R.

Bilanţul general al Băncilor noastre pe 1912. — „Recucerirea Ardealului“. — Bancherul din provincie. — Uniformitatea bilanţurilor. — Asigurările muncitoreşti şi agricole în Ungaria. — *Revista financiară*: Situaţia. — *Jurisdicţiune*: Atacarea hotărîrilor adunării generale. — *Cronică*: Congresul societăţilor de credit din România, Statistica locuitorilor din Cadrilater, Cassa regnicolă pentru asigurarea muncitorilor.

Post de practicant caută

la vr'o bancă sau la vr'o prăvălie, aici în ţară sau în România un absolvent al şcoalei comerciale superioare cu peste un an pracsă de bancă. Adresa la administraţia acestei reviste.

